

minden gyermekélet, amit megmentenek: egy-egy zsoldtárénekké válik. Nekünk azonban súlyos problémáink vannak. Evangéliumi munkásokra van szükségünk. Ezért mondja az Úr: *Kérjétek az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába.* Az aratnivaló ma is sok. Az Istenországa az evangéliumi munkások szívére keresztül hozza közelebb a földhöz az Eget, hogy föld és Ég összetalálkozzék egy szegény, sokszor agyongyötört emberi szíven. Ezeket a munkásokat pedig az Úr küldi az ő ara-

tásába. Ezért kell őket Istentől kérnünk. A nagy élet-halálharcunkban most erős és győzhetetlen és a halállal szemben diadalmas magyar népre van szükségünk. Ezt akarjuk, ezért dolgozunk, ezért imádkozunk. Ezért kell körüljárjunk, tanítanunk és az Istenországa örömhírével ezért kell odahajolnunk a népünk szívéhez, hogy sebeire az evangélium gyógyító balzsamát tehesük. Akkor más lesz a jövő aratása, mert mennyei fény fogja beragyogni azt.

Böszörményi Jenő.

AZ EGYHÁZKERÜLET FELOSZTÁSA

Írta: Dr. Szentpéteri Kun Béla
egyházmegyei gondnok.

(Folytatás és vége.)

II.

Ami miatt én az operálókést nem merném kézbe fogni, vagy helyesebben: (mivel magamat a műtét végzésére vagy vezetésére sem alkalmasnak, sem képesnek nem tarthatom) a műtét végrehajtását nem tudnám javallni, azt nyilván meglátja, bár ki nem mondja Makkai Sándor is. Becses tanulmányának III. számmal jelzett részében érinti a nehézségeket.

Tehát elsősorban is az államtól függőség szempontja, az anyagi kérdés.

Nagyjából egyetértek Makkai tanulmányával a két vagy három részre osztás költségöbblete tekintetében. Hónapokkal ezelőtt — még a tanulmány megjelenése előtt — Révész püspök úrral számolgatva ugyanerre az eredményre jutottunk. Ami azért figyelemreméltó, mert ha egymástól függetlenül végzett két kombináció ugyanazt az eredményt éri el, a számítás helyességének valószínűsége elég nagy. Tehát maradjunk abban, hogy a három egyházkerület mostani rend szerinti igazgatási költsége 140,000 P helyett 300,000 P lenne. Mivel pedig a három részre osztás sem a lelkek, sem az adófizetők számát nem emeli, egyházi forrásból több bevételt ezidőszerint nem számíthatunk, mint a mostani, tehát az államtól a mostani 70,000 helyett 230,000 P-t kellene kérni. Azonkívül két püspök részére a javadalmi földet, aminek évi egyenértéke megint tesz vagy 20,000 P-t. Sőt talán még ennél valamivel többet kérnénk, hogy klegyenlithessük azt a különbséget, ami a Baldácsi-alapból való részesedésnek háromfelé tagolásából ered. Makkai ezt igen szerény kívánságnak találja és úgy látja, hogy ezt az államnak meg is kell adnia.

Talán meg is adja. Én jobban félek attól, ha megadja, mint attól, hogy megtagadja. Mert ezzel még nagyobb mértékben belejutunk az állam szertetteltjes (de egyszer halálössá válható) ölelésébe. Hosszú idő óta hirdetem (nálam sokkal kiválóbb és nagyobberejű reformátusok nyomán és társaságában), hogy a magyarországi református egyháznak nem vált javára az utolsó félszázad alatt mind erősebben kívánt és mind nagyobb mértékben igénybevett állami támogatás, tehát semmit sem tarthatunk életbevágóbb feladatunknak, mint az olyan berendezkedést, amely mellett nem forog kockán egyházunk és meglévő intézményei léte akkor sem, ha az állam anyagi támogatása egyszer csak elmarad. Elhiszem,

hogy az állam ma kész adni két új püspökség felállításához szükséges költséget. De tudom, hogy az állami támogatás elmaradása esetén egy püspökség anyagi terhét is verejtékezve viseljük, háromét meg aligha bírjuk el.

Nagyon világos meglátásra és egyszersmind emelkedett szellemre mutat Makkainál, hogy a Kollégium jövőjét a legelső közt biztosítandónak tekinti. Természetes, hogy én, aki a Kollégiumnak tanítványa, később egy évtizeden át tanára voltam és az onnan távozásom óta eltelt majd három évtized alatt is állandóan résztveszek a Kollégium ügyeinek intézésében, ezt még inkább döntő jelentőségűnek tartom.

Nem tudok azonban olyan derűlátó lenni, hogy a Kollégium részére közös kormányzati és igazgatási szerveknek létesítésével ezt a kérdést megoldottnak fogadhassam el. A debreceni Kollégium az egész magyarországi reformátusok főiskolája volt, a XIX. század elején emelt főépületét is az egész magyarországi ekkleziák és jöltevők adakozásából építették. A múlt század derekán beállt kényszerű nagy átalakuláshoz más egyházkerületekből is hozták a segítséget. Ugyanez a köztudat megvolt még a múlt század végén, amikor a protestáns egyetemmel fejlesztésről volt szó, de csak magánosok részéről, a testvér egyházkerületek azonban már nem tekintették magukénak az ügyet, hiszen a debreceni Kollégium a tiszántúli egyházkerületé. A történelem megismétli magát. Attól tartok, hogy a három részre osztás után a felső és a déli részek később szintűgy arra az álláspontra helyezkednének: a debreceni egyházkerületé, tartsa a debreceni egyházkerület.

Itt rá kell mutatnom arra, hogy a tiszántúli kerület minden része sem érezte a szívéhez közvetlenül hozzáértő főiskolának a Kollégiumot. A felsőbb egyházmegyékben szolgáló lelkipásztorok jelentős része Sárospatakon volt diák és ezért mindig közelebb érezte magát oda, mint Debrecenhez. Ezekről és az ezek vezetése alatt álló egyházközségektől a debreceni Kollégium leginkább csak annyit kapott, amennyit az egyházkerületi kötelekhez tartozás elengedhetlenné tett. A kötelek megszűnése ezt is megszüntetheti. Hiszen szemünk előtt folynak azok a küzdelmek, amelyek a legációnak a debreceni Kollégiumtól a sárospatakihoz átvitelére, illetőleg annak biztosítására irányulnak, hogy jövőre is Sárospatakról lehessen kérni legátust a tiszántúli

kerülethez tartozó egyházközségbe. Kicsiség ez, de olyan jel, amiből nagyokra lehet következtetni.

Ehhez pedig még az is járul, hogy az utolsó két évtized alatt az elszakítás idején sem a Kárpátalján, sem a Királyhágó mentén nem debreceni diákokból került ki a szukkreszcencia. Az újabb lelképásztori nemzedékben tehát sokszorosan többen vannak olyanok, akik a debreceni Kollégiumot csak az eszükkel szeretik, azaz azért, mert belátják hihetetlen nagy jelentőségét, de nem az ifjúkori álmok minden szerelmével. Nagyon félek attól, hogy a Kollégium életének jövőbeli szabályozása szépen és okosan megtörténhetik ugyan, de biztosítása nem sikerül. Szabályokból ugyanis nem lehet megélni. Sőt kötelezettségvállalásokból sem. A tiszántúli egyházkerület is vállalta a keeskeméti jogakadémián egy tanszék fenntartását, de nehezebb viszonyok közé kerülve, a maga intézményei rovására ezt az áldozatot tovább nem adta meg. Elhiszem, hogy a széttagoláskor mindenik rész fogja vállalni a Kollégium fenntartásához szükséges hányadot, de jönnek más idők, más emberek, más korszellem és egy szép napon törlik a Kollégium segítségét a költségvetésből: viselje az egész terhet az a kerület, amelynek területén fekszik.

Sokkal kisebb jelentőségű, mint a Kollégium, de a magyar református közműveltség szolgálatában nem csekély értékű intézet a Debrecen várossal közös tulajdonban lévő könyvnyomtató-vállalat, amire itt hívom fel a figyelmet. Ez mint jövedelmi forrás sem tartozik a sikertelenek közé, hiszen az egyházkerület befektetett tőkéje, még ha az 1919-i pénzt teljes értékűnek veszem is (pedig csak harmadrész értékű volt), öt és fél százalékot (valójában tehát 16%-ot) jövedelmezett az 1942. évben, pedig a nyereség felét mindig a vállalat növelésére fordítják. De nem ez a főjelentősége, hanem az, hogy a hasonló vállalatok közt egész Magyarországon a legnagyobbak és legjobban berendezettek egyike, amelyet a budapesti egyetemi nyomda és a Stephaneum társaságában emlegetnek. Vajjon, ha az egyházkerület három részre tagozódik, megmarad-e állandóan mind a három részben az a belátás (mert a multban a tiszántúli egyházkerület nem minden részében és nem minden tényezőjében volt meg), hogy ezt a vállalatot legalább felerészben (úgy mint most) reformátusnak megtartani nagy református közérdek. Ha a három közül csak egyik rész nyugtalankodik és kiválik, kérdés, hogy a másik egy vagy kettő tudja-e tartani Debrecen várossal az egyensúlyt. Ha pedig a vállalat megszűnik vagy visszamegy Debrecen város kizárólagos tulajdonába, sem működésére nem tudunk irányító hatást közvetlenül gyakorolni, sem az nem valószínű, hogy a tiszántúli területen készülhessen tovább is az a sok egyházi érdekű könyv és nyomtatvány, ami most mégis csak a tiszántúli reformátusságnak a számláján jelent előnyös tételt.

Lehetne még beszélni azokról a kötelezettségekről is, amelyeket az egyházkerület a Kollégiumon kívül más iskolák irányában vállalt magára. Lehetne szó az egyházkerület jótékonyági (diakónus- és diakonisszáképző) intézményeinek további sorsáról. Ezeknek az elintézése azonban, bár szintén gondot adhat, előttem sem látszik megoldhatatlannak.

Még kevésbé tartom problémának a lelkész-

képzés ügyét, aminek Makkai szintén szentel egy rövid fejezetet. Annak csakugyan nincs szüksége, hogy mindenik egyházkerületnek külön lelkész-képzése legyen és különben ma is mindenik hittudományi főiskolára beiratkozhatik mindenik egyházkerületből származó tanuló. Még egyszerűbb a lelkészképzés kérdése. Amelyik egyházkerület van abban a helyzetben, hogy a konventi szabályzatnak megfelelő lelkészképzés vizsgálatot tarthat, fog tartani. Amelyik nem tud tartani, az sem marad lelkész nélkül, hiszen bármelyik egyházkerületben szerzett lelkészi oklevél az egész magyar hazában érvényes.

Mégis van valami, ami ezzel a kérdéssel kapcsolatban figyelmet érdemel. A debreceni tudományegyetem református hittudományi karának a református egyházzal való kapcsolata szűkebb körre szorult. Most a hittudományi kar tanárainak (esetleg két nem lelkészi képesítésűnek is) kinevezéséhez olyan egyházi bizottság hozzájárulása szükséges, amelynek három tagja közül kettő a tiszántúli egyházkerület püspöke és főgondnoka. Talán nagyobb összerögzítés nélkül el lehetne dönteni, hogy a három utód-egyházkerület közül melyiket kelljen ebben a vonatkozásban a „tiszántúli” egyházkerület jogutódának tekinteni. E nagyjelentőségű joggyakorlását ugyanis az új egyházkerületek közt váltakozóvá tenni aligha lehet, mert akkor könnyen bekövetkezik a tanszékek betöltésénél az egységes irányelv hiánya és az „egyházi szempontból alkalmasság” kérdése aszerint dől el, hogy melyik egyházkerület soros. Ámde ha a három új egyházkerület közül egy lesz a jogosított, csak ennek az egynek — akkor már a magyarországi református egyház csak egyhétedrészének — szelleme hat a tanszékek betöltésénél. A hittudományi kar tanárai csak abban a harmadrész egyházkerületben viselhetnek egyházi tisztséget, csak abból választhatók zsinati képviselővé és annak a fegyelmi hatósága alatt állanak (VI. tc. 21. §-a, 2. bekezdés), amelyikhez Debrecen tartozni fog. A tiszántúli egyházkerületből kiszakadt két új kerület talán nem fog külön theologiai főiskolát állítani (mert aligha lesz hozzávaló anyagi ereje, bár erre is akadhat mecénás), azonban a debreceni hittudományi kart többé semmivel sem fogja közelebb érezni magához, mint a többi theologiai főiskolákat.

Az volna pedig jó, ha a debreceni tudományegyetem hittudományi kara az egész magyarországi református egyház számára valóban egyetemes főiskolának tekintetnék. Ezt a kívánatos célt az egyházkerület többfelé tagolása távolabbivá teszi mindaddig, míg egyházi életünkben és kivált annak tanügyi vonatkozásaiban általános egységesítés nem következik, amit viszont a mai szervezetben csak élénk képzelőerő remélhet.

Általában nagy figyelmet kíván az iskolák kérdése. Nem vagyok bizonyos abban, hogy a népiskolákat illetően a széttagolás csak előnyös hatású lehetne. Sőt a népiskoláknak minél mélyrehatóbb, egyházi érdekeink megóvása végett nélkülözhetetlen, az Egyetemes Konvent szabályzatával már meg is alapított rendszeres felügyeletét annál jobban lehet ökonomikusan teljesíteni, minél kevésbé korlátoznak egyházkerületi határok. A közép- és középfokú iskolák fejlődésére pedig a széttagolás semmikép

sem hozhat kedvező eredményt. Tapasztaltuk, hogy az egyházkerületi középiskolai felügyelői intézmény, amelyet a múlt század végén létesített a tiszántúli egyházkerület akkori vezetőinek bölcsessége, milyen nagyszerű hatású volt az egyházkerület iskoláinak fejlődésére. Sajnos, egy évtizeddel ezelőtt a nem jól értelmezett takarékoság ezt a kiváló intézményt visszafejlesztette, más munkakörrel kapcsolta össze. Természetesen ezt az óriási feladatot a felügyelettel megbízott igazgató csak úgy láthatja el a tapasztalt kiválósággal, ha gimnáziumi igazgatósága valójában csak névleges és inkább szolgálati helyének megjelölésére való. De még ebben a némileg felemás állapotban is a középiskolai felügyelő olyan kivételesen becses munkát végez, amelyet elveszteni vagy csökkenteni igen nagy kár lenne. Az egyházkerület megnagyobbodása és ezzel a középiskolák számának megnövekedése rövidesen kikerülhetetlenné teszi a régi, minden más foglalkozástól mentesített felügyelői állás visszaállítását, ami megint nagy lendületet fog adni középiskoláink fejlődésének.

Makkai tanulmánya szerint az egyházkerülethez tartozó huszonhat e csoportbeli iskola közül az ő tervébe állított három egyházkerület egyikében hét, a másikban tizenhárom, a harmadikban hat lenne. Valószínű, hogy a széttagolás esetén az önálló felügyelői állás szervezésére rátérni az az egyházkerület sem fog, amelynek tizenhárom iskolája lesz, legfeljebb fenntartja a mostani állapotot. A hat vagy hét iskolával bíró egyházkerület pedig nyilván úgy fogja ellátni a középiskolai felügyeletet, mint most a két kisebb egyházkerület, ami lehet igen eredményes és hasznos, de a jelen állapothoz képest nem előhaladás.

Szeretném azonban az „ellenjavallatok” közt olyanra is felhívni a figyelmet, amit Makkai nem említ. Ámbar azt ő is hangsúlyozza, hogy az egyház önfenntartó tevékenységének csak eszközi jelentősége van az egyházi életben, hogy az Ige maga parancsolja e tevékenységnek az idők követelményéhez illő újjászervezését, alkalmazását és gyakorlását, hogy minden enmü tevékenységnek egyedül a *gyülekezeti élet* (e szavakat ő is aláhúzza) kell szolgálni, hogy „*egyházunk élete, jövője, egyedül a gyülekezeti élet megújulásában... és minden támadás ellen elégséges belső erejében rejlik*”. Aranyszavak ezek, amelyeket betűről betűre el kell fogadni alapigazságnak.

Hasonlóképpen szösz szerint egyetértek Makkai Sándornak azzal a tételével, amely szerint „a magyarországi református egyházat úgy kell tekintenünk, mint közel kétezzer gyülekezet egységét”. Szeretném, ha ez az egység nemcsak szép szólam lenne, hanem komoly valóság az intézmények fenntartásában és irányításában, az erőviszonyok egészséges kiegyenlítésében, szellemi és anyagi téren egyaránt. Szeretném — és sokan szeretnék —, hogy a partikularizmus, amely a magyarországi református egyházban a szomorú történelmi előzmények következeként egymástól kényszerülten nagy függetlenségben fejlődött szuperintendenciák közt még mindig fennáll, szűnjön meg, vagy legalább a legcsekélyebb mértékre szálljon. Nem a történelmi intézmények iránti érzéketlenség kívántatja ezt, sőt a történelem során kialakult sajátosságokat, valamint minden területnek helyi géniuszt a legnagyobb tisztelettel ápolni szeretnénk. Csak azt óhajtánók, hogy sorsdöntő nagy kér-

désekben igazán egység tudjon lenni a magyarországi református egyház és ne kelljen nagy intézményeknek, az egyház életére nélkülözhetetlen összefogásoknak megszületetlenül maradni egyházkerületi részletérdekek vagy éppen csak érzékenységek miatt.

Mindaddig, míg a magyarországi református egyház köztudatából el nem távozik az a zivataros multon alapuló gondolat, hogy a szuperintendencia olyan szuverén egység, amely a maga sorsának legfőbb intézője és legfeljebb jogszabályok alkotása végett ül össze más szuperintendenciákkal, hogy tehát az egész egyház egységes irányítására való szervezet erősítése az ősi szabadsággal ellentétben áll: a szuperintendenciák számának szaporítása a partikularizmus növelését jelenti. Minél több a püspök (és egyházkerületi főgondnok), annál nagyobb a centrifugális erő.

A püspökségnek e tekintetben való hatását észlelhetjük, ahol az igazi hazája van: a római katolikusoknál és általában a hierarchikus szervezetű egyházakban. Ahhoz, hogy a püspökök közt harmónia legyen (nem a személyes viszonyt értve, mert az lehet a legtökéletesebben barátságos, hanem az egyházi kormányzás vitele tekintetében), arra van szükség, hogy közöttük is legyenek előjárók. Ha egynek a kezében van minden hatalom, mint a pápánál, akkor nincs döccenő; még az is elősegíti a sima igazgatást, ha legalább érsekek és primások vannak. De azokban a kérdésekben, amelyekben sem a pápa, sem a primás nem ad utasítást, a püspökök ugyan egymásnak nem dirigálhatnak. Az, hogy az öt rendi püspökség, a miénk meg nem rendi, nem tesz különbséget. Ott egyformán rendiek valamennyien, nálunk egyformán nem azok valamennyien.

Attól tartok, hogy „a több önálló, de szoros testvéri együttműködésben maradó egyházkerületre felosztás” sem volna másként megvalósítható, mint a három püspök egyikének valami módon a többiek felé állításával. Szép nekiindulás a hierarchia fejlesztésének.

Szabad legyen ugyanannak a Révész Imrének ugyanabból a cikkéből idéznem, amelyre a Makkai tanulmányához irt előszavában Révész Imre is hivatkozik: „Végképpen el kell távoztatnunk legalább a jövőre vonatkozó egyházi törvényhozásunk mezején az episzkopalizmusnak minden tradícióit és foszlányait” (M. Prot. Figyelmező, 1878. 245.). Lehet, hogy rémkép, amit az érsekséghez hasonló főpüspökségben látok, de az bizonyos, hogy a felosztási terv szerint nem el távoztatjuk, hanem a püspökök számának növelésével erősítjük az episzkopalizmus maradványait.

III.

Mi legyen tehát a gyógyítás módja, ha a szabdaló műtétet — legalább most — nem fogadjuk el?

Az, aminek szükségességében Makkai Sándorral teljesen egyetértünk: a gyülekezeti élet erősítése, megújulása, minden támadás ellen elégséges belső erejének kifejlesztése.

Tehát nem több püspök, hanem több misszionárius és több prédikátor. Nem több egyházkerületi főgondnok, hanem több jó presbiter, nem több helyről adminisztrálás, hanem több helyen pásztorálás. Szaporítása a lelkipásztori állásoknak és — ami ezzel

nem éppen egyet jelent — szaporítása az egyházköz-
ségeknek. Megszüntetve az egyházrészek hibrid ala-
kulatát; mindenütt, ahol sok ezer lélek gondozása
vár egy-egy pásztorra, legalább annyi egyházközséget
alkotni, amennyit a mostani egyházi törvény egy-
egy egységre elégnék megállapít. Tudom, hogy ez még
nem elég, de ez is előrelépés: ötezer lélek gondozása
külön egyházközségben sokkal eredményesebb fog-
lenni, mint akár kétezeré a parókiális körben.

Hallom a közismert ellenvetést, hogy ennek
azonban anyagi akadálya van. Bizony, még nem is
kiesi. De ha mindig csak olyan feladatot vállalunk,
amelynek nincs akadálya, akkor ugyan sohasem
teszünk semmit. Különbösen sem kívánnék egyelőre
egyebet, mint hogy azt az anyagi erőt, amit a két
új püspökség fenntartására fordítanánk, fordítsuk
lelkipásztori állások szervezésére azokon a helyeken,
ahol a szaporításra szükség van. Evégből nem fél-
nénk igénybevenni az állam támogatását sem. Mert ha
az állami támogatást új püspökségek szervezésére
kapjuk és a támogatás egyszer csak elmarad, hoppon
maradunk. Míg ha a lelkipásztori állásokat szaporít-
juk, ezeknek az egyház tagjaival naponként foglal-
kozása meghozza „azt a minden támadás ellen elég-
séges belső erőt“, amellyel képes lesz az (most még
erre talán képtelen) egyházközség pusztán a maga
erejéből, felébredt áldozatkészséggel, állami támoga-
tás nélkül is eltartani a megbecsült lelkipásztorát.

Mindazoknak a fogyatkozásoknak orvoslását,
mindazoknak a nagy céloknak megközelítését, ame-
lyekről Makkai Sándor a legvilágosabb meglátással
ír, én tehát az egyházközségekben kezdeném meg,
arra törekedve, hogy az egyházközség mindenütt
az legyen, aminek lennie kell: nemcsak jogi appará-
tus, hanem mindenekfelett keresztény gyülekezet.

Ehhez azonban nemcsak sok pásztor kell, ha-
nem sok jó pásztor. Már pedig — ezt Kálvin is
mondja — az Úr Isten megmutatta, hogy a pászto-
rok nem mindig lesznek jók. Kell tehát az ellenőrzés
és csakugyan kellene azok a felügyeleti hatóságok,
amelyek célszerűen, eredményesen, azaz agyon-
terhelhetetlenül ügyelhetnek fel arra, vajjon a gyüle-
kezeti előljárók, pásztorok és presbiterek, jól végzik-e
a dolgukat.

Csak hogy a felügyelet és ellenőrzés végzésére
az én alázatos véleményem szerint megint nem
a püspökségek szaporítása szükséges, hanem az egy-
házmegyék helyes elrendezése.

Révész Imre abban az idézett munkájában
(Magy. Prot. Figyelmező, 1878. 241. és k. l.) arra is
rámutat erre is: nálunk az egyházmegyék közül néme-
lyek terjedelmükre és népességükre oly nagyok,
hogy első tekintetre is lehetetlennek látszik egy ember
munkájával felügyeletük. Ebből azonban — foly-
tatja tovább — éppen nem az következnek, hogy
állítsunk fő- és alespereseket; nem ezek kellene,
hanem az egyházmegyék célszerű új alakulása.
(U. o. 243. l.) Révész Imre összehasonlítva a magyar
egyházmegyék nagyságát külföldi egyházak hasonló
alakulatainak nagyságával, arra az eredményre jut,
hogy egy egyházmegyében nem volna szabad har-
mincnél kevesebb és száznál több „belhivatálnok-
nak“ (lelkésznek és tanítónak együtt) lenni. Egy kis
statisztikát is ad: a tiszántúli egyházkerületben tíz
egyházmegye van, amelyben a lelkészek és tanítók
száma felül van százon, a többi négy egyházkerület-

ben együtt összesen kilenc. Érdekes volna ezt az
adatot a legújabb adatokkal összehasonlítani. Csak
egyetlenegyet említek: a debreceni egyházmegyében
a Révész Imre adata szerint még 150 a lelkészek és
tanítók együttes száma; ma körülbelül százal több.

Azt már Révész Imre is kívánta (65 évvel ez-
előtt!), amit Makkai Sándor is, hogy „az olyan nagy
egyházközség, mint Debrecen és Hódmezővásárhely,
alakuljon külön városi egyházmegyévé“, sőt Révész
azt is hozzáteszi: Hát a többi nagy gyülekezetek
a velük közvetlenül határos egyházközségekkel együtt
miért ne alakulhatnának külön egyházmegyévé, mi-
helyt együttesen 30—40 ezer lelket felmutathatnak.
Én még tovább megyek. Nem tudom, miért kellene
akár csak a 30 ezer lélekszám kimutatását is meg-
követelni, ha a szükség új egyházmegyeyi beosztást
kíván. Írországban — azért tudok erre hivatkozni,
mert törvénykönyvébe be van foglalva a provin-
ciák (egyházkerületek) és a Presbyteryk (egyház-
megyék) száma, 36 Presbyteryk, azaz egyházmegye
van, pedig az országban lakó presbiterianusok száma
nincs egy félmillió. Ebben az arányban a tiszántúli
egyházkerületnek lehetne száznál több egyházmegyéje.
Megint csak Révész Imréhez térek, aki azt kérdezi
(id. m. 244. l.): Miként lehetne már csak kívánni is
azt, hogy az albertfalvai és pancsovai papok és pres-
biterek (remélünk kell, hogy ez a kérdés hamarosan
újából aktuálissá válik) az Al-Dunától több mint 30
mérőföldnyire (ma 200 kilométert mondanánk) vándor-
oljanak Füzesgyarmatra egyházmegyeyi gyűlésre.
Majd arra figyelmeztet, mekkora igazságtalanság
azt kívánni, hogy e „futó“ gyűléseken egypár órai
hallgatás vagy szórakozás végett nagy költséggel
(és nagy töredelemmel) minden egyházközség kép-
velele jelen legyen. De ugyanezt el lehet mondani
nemcsak a „legnagyobb“, hanem a legkisebb mára-
maros-ugocsa egyházmegyéről is, ahol a bocskói
vagy dolhai parányi egyházközség pásztorának és
képviselőjének nem kis feladat Tiszaújlakra párórás
közgyűlésre elzarándokolni. Tehát nemcsak a kép-
telenül nagy békésbányai egyházmegye szétosztására
van szükség, de egészen nyugodtan visszamehetnénk
még a legkisebb egyházmegyénkben is az eredeti
állapotra, amikor külön traktus volt Máramaros,
külön Ugocsa.

Azt ugyanis, hogy az egyházmegyék a felügye-
let és ellenőrzést eredményesen teljesíthessék, csak
akkor lehet elérni, ha az egy egyházmegyéhez tar-
tozó szolgatársak elég gyakran és elég tartós időre
tudnak összegyűlni, egymás megvizsgálására és a
közérdekű kérdések alapos megbeszélésére. Az egy-
házmegyeyi gyűlésnek megfelelő összejöveteleket nem
ok nélkül nevezték több külföldi református egyház-
ban *colloquiumoknak*: csakugyan azoknak kellene
lenniök, Isten színe előtt komoly megbeszéléseknek,
nem pedig olyan formáságnak, amelyen a jegyző
lehadarja a rá kiosztott ügy ismertetését (néha
ugyan még ahhoz sincs a tagoknak türelme), a többi
pedig alig várja, hogy hazamehessen az unalmas és
jól meg sem érthetett akták hallgatásáról.

A vizitáció is csak így válik eredményessé. Tiz-
tizenöt ekklezsiát komolyan és alaposan megvizsgál-
hatna az egyházmegyeyi látogatóság egyéb ügyek
hátramaradása és nagyobb költség nélkül. Míg most
vagy csak átfut az egyházmegyeyi látogatóság az
egyházközségeken és az egész vizitáció alig áll egyéb-

ből, mint a látogatási jegyzőkönyv előre bejegyzett adatai felolvasásából; vagy pedig olyan sok időt kíván, amennyit a látogatóság tagjai otthoni kötelességeik jelentős mulasztása nélkül nem tölthetnek távol. Régen ugyan — hallom — amikor még mindenfelé fuvarral és rossz utakon kellett járni, egyik-másik esperes három hónapig is odajárt vizitációs körúton. Ma már ennyi időre nincs ugyan szükség, de nem nagy területű és nem túlsok gyülekezetből álló egyházmegyében is eltelik a vizitációval egy hónap anélkül, hogy a látogató teljes alapossággal megismerhetné mindenik egyházközség egész életét és helyzetét.

Mindazáltal száz vagy annál több egyházmegyét nem kívánnék. De azt hiszem, az egész tiszántúli egyházkerület területén elkelne vagy harmincegyven. A most meglévők mindenikéből lehetne kettőt csinálni, némelyikből három vagy négy is kikerülne. Ha ilyen módon az egyházmegyéket mozgékonyabbá és feladatuk végzésére alkalmasabbá tennők, akkor aztán az egyházkerületen mindjárt kevesebb lenne a dolog. Még ha a most odatartozó ügyek mindenikét tovább is odautalnók, akkor is megnyugodva és megnyugtatta jelenthetné az előadó az esetek legtöbbszörében, hogy az egyházközségi határozatot az egyházmegyén alaposan megvizsgálták, helyesnek találták, tehát rendben van.

Ilyen berendezés mellett azonban az egyházmegyei hatáskör jelentékenyen meg is növekedhetné. Ha nem csupa bürokrácia az egyházmegyei igazgatás, hanem Krisztus egymást ellenőrző szolgálóinak valóságos önkormányzata, akkor az egyházkerület igazán azzá válhatik, ami az angolnyelvű (angliai, skót, ír, amerikai) presbiterianusok egyházában: merőben felügyeleti hatósággá. Ott még a lelkészek felhatalmazása, befogadása és ordinalása is az egyházmegye (Presbytery) feladata, sőt az egyházkerületnek megfelelő fokozat nem is szükségképpen (például az angliai presbiterián egyházban a Presbytery-k [egyházmegyék] felett közvetlenül a General Assembly, az országos zsinat áll, tehát Synod, a mi egyházkerületi gyűlésünknek megfelelő, egyáltalán nincs).

Tehát én az egyházmegyéket tagolnám. Itt aztán csakugyan figyelemmel lehetne lenni arra is, hogy lehetőség szerint egyforma munkatípusú gyülekezetek kerüljenek egymással szervi kapcsolatba. Ez könnyen el is érhető, mert például Beregszász és Bene, bárha lélekszámuk és kulturális állapotuk alaposan különböző, nemcsak földrajzi fekvésben, de lelkieben is közelebb vannak egymáshoz, mint teszem fel Técső és Újfehértó, amelyek pedig mind a ketten takaros városkák.

Továbbá figyelemmel lehetne — és kellene lenni arra is, hogy az egyházmegyék és az országos igazgatási kerületek lehetőség szerint összhangban legyenek. Ne kelljen ugyanannak az esperesnek, vagy bárminevű egyházmegyei hatóságnak három-négy törvényhatósággal érintkezésben állani. Eleink erre is eléggé tekintettel voltak, de aztán eltulodások következtek be. Nem szólok olyan enormitásról, aminő az integer békésbányai egyházmegyénél állt fenn, amelynek területe ugyanis tizenkét törvényhatóságra terjedt ki. De máris minden habozás nélkül tagolnám az alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegyét is, legalább kettőre: alsószabolcsra és hajdúvidékire,

Sápot pedig odaadnám belőle valamelyik Bihar megyében otthon lévő egyházmegyének. És így tovább.

Attól pedig nem kell tartani, hogy az egyházmegyék számának megnövelése az igazgatási költségeket növelni fogja. Az, aki az egyházmegyének „közszolgája” lesz, már akár esperesnek nevezik, akár másnak, kicsi területen csekély költséggel végezheti az igazgatást. Debrecenben például többször halljuk a panaszt, hogy a vizitáció sokba kerül. Nos, ha Debrecen külön egyházmegye lesz, semmibe sem fog kerülni, mert a látogatók a munkájuk végzetével nap-mint-nap hazamehetnek szállásra is, étkezésre is a maguk családjá körébe. De a falusi egyházközségek vizitációja is kevesebb költséget okoz, ha csak a szomszédba kell átmenni, mint ha — a Révész Imre erős példájánál maradván — Pancsováról Füzesgyarmatra vagy Gyomára kell a látogatókat haza szállítani.

Ha aztán az egyházmegyéket koordináltuk, azután, de csak azután, kerülhetne sor az egyházkerület tagolására is. Pontosan úgy, ahogy Révész Imre hatvanöt évvel ezelőtt megírta.

Hanem abban megint Révész Imrével (és pedig az én tudomásom szerint nemcsak *azzal*, hanem *ezzel* is) tartok, hogy ha már reformáljuk a szuperintendenciákat, akkor reformáljuk ám igazán zsinat-presbiteri elvek szerint. Ne több püspökségre, hanem csakugyan több egyházkerületre.

Ez megint egy kicsit kényesebb kérdés. Mert ez már nem csupán a tiszántúli egyházkerület ügye, hanem az egész magyarországi református egyházé. Érinti az egyházalkotmányunkat, amely — jól vagy rosszul —, de így áll fenn századok óta. Ámbar hiszen közismert, hogy a négy magyarországi szuperintendencia közül az egyik, a most tiszáninneninek nevezett, csak a Carolina Resolutio rendelkezésére alakult szuperintendenciává, kétszáz éven át megélt szépen püspök nélkül. Az sem ujság, hogy a mostani tiszántúli egyházkerületben kétízben is erősen döntgette a püspöki igazgatás sáncait a puritánus mozgalom. Mindegy, mi valahogy elhittettük magunkkal, hogy nekünk püspökökre szükségünk van. Azt sietünk öntudatosan megjegyezni, hogy a mi egyházi szolgálóink nem papok, hanem (németből szolgáló módon és rosszul alkotott szóval fordítva) lelkészek, nehogy valaki külön klérusra gondoljon; óvakodunk Pál apostolt szentnek mondani, nehogy a felesleges jócskeledetek tanát nekünk is tulajdonítsák; sőt — egészen tiszteletreméltó okokból — felünk a leggyönyörűbb jelvényt, a keresztet alkalmazni, nehogy a pápa egyháza előtt meghódolni látszassunk. Ellenben a püspökségtől nem félünk, holott ennek a szónak az értelme bizonyára változott annyit a Pál apostol levelében írthoz képest, mint a papságé a Péter apostol levelében írt királyi papsághoz. (Lásd erről is Révész Imre id. tanulmányát, 246. l.)

Révész Imre azt mondja, hogy „a mostani püspökeink címét merőben illetetlenül hagyandónak tartom”. Én sem akarok felforgatónak látszani, nem is venném el senkitől a püspök címet, inkább szélesebb körre kiterjeszteném, minden egyházi szolgálóra (lásd az angolországi és az irországi egyházi törvényt: elders or bishops, azaz vének vagy püspökök; szintúgy az amerikai egyesült államok egyházi törvényében: pastors or bishops, azaz pásztorok

vagy püspökök). Csupán azt szeretném, hogy amikor az egyház igazgatásáról és kormányzásáról tanakodunk, ne a püspökség és a püspök munkája vagy javadalma álljon előtérben.

Akkor, amikor a gyülekezeti életet és az egyház-megyét már megreformáltuk, reformáljuk meg nagyranőtt egyházkerületünket, széttagolva annyifelé, amennyi részt az egyház igazgatásának érdeke kíván, azon való töprengés nélkül, hogy az új egyházkerületek püspökének honnan vesszük a javadalmat, ha az állam nem találja adni. Nem baj, ha azt az előjárót, aki az egyházkerület igazgatásának élén áll, mi nem a Synod moderatorának nevezzük, hanem az egyházkerület püspökének mondjuk, csak azzal legyünk tisztában, hogy mind a kormányzás, mind a rendelkezésre álló vagyon nem az övé, hanem az egyházkerületé, — övé pedig csak a munka és az érte járó (a munka nagyságához mért, a mostaninál semmiképp sem kisebb) díjazás. Vagyis azzal legyünk tisztában, hogy egyházkerület lehet püspök nélkül is és az egyházi törvényeinkben alapul vett elven éppen nem esnék csorba azzal, ha az egyházi törvényhozás — új egyházkerületeket ugyanis csak egyházi törvényhozás alkothat — olyan feltétel mellett engedné meg a tiszántúli egyházkerületből kiváló két vagy több új egyházkerület alakulását, hogy ezek a maguk előjáróját nem „ad vitam aut culpam“, hanem meghatározott időtartamra választják, nem nevezik püspöknek és nem látják el püspöki javadallal. Azt hiszem, ezt a rendet aztán idővel, változás alkalmával mindenik egyházkerület követné.

De mi lenne az államnál „kivívott“ jogokkal? A püspöki javadalmat, ha adják és amíg adják, kérjük az egyházkerület igazgatási általános költségeire. Ez így felelne meg egyházunk alkotmányi elveinek, az államtól való függetlenségének, ezt így tartotta helyesnek a tiszántúli egyházkerület közgyűlése is egy 1917-ben hozott határozatával.

A felsőházi tagsággal pedig kevesebb a baj így, mintha új püspökségek állanak elő. Mert a szuperintendenciák számának hétre emelkedésével megint odajutnánk, ahol voltunk és ahol evangélikus testvéreink most is vannak: az egyházkerületi főembereink egyik része hivatalból tag lenne, másik része nem. Nem valószínű ugyanis, hogy a mostani, lélekszámhoz viszonyítottan a római katolikusokéval arányos képviselőtünket megnövelnék. Nem látom be, miért ne lehetne ezt a kérdést úgy oldani meg, hogy hivatala alapján tőlünk senki se üljön ott, hanem a zsinat válassza meg az egyházat a felsőházban képviselő tíz tagot. Ez a mi egyházalkotmányunk szellemének is jobban megfelelne és a nagyrészt választottakból álló felsőház mostani szervezetével sem állna ellentétben.

A zsinati és konvienti tagságokat új szuperintendenciák létesítése esetén mindenképpen újonnan kell rendezni, nem okoz tehát nehézséget az új egyházkerületek arányos képviselőinek meghatározása akkor sem, ha nincsenek „hivatalból“ való tagok.

Azonban, ami ennél mérhetetlenül jelentősebb, mi lenne az egységes irányítással? Nem következnek-e a püspöknélküli állapotból szertehúzás és teljes bizonytalanság? Mert nagy igazsága van Makkai Sándornak: Kell a gyülekezeteknek szervezeti, kormányzati, igazgatási, intézményes és anyagi egységgé

lenniük, hogy ez a hatalmas eszközi hálózat megvédje és hathatossá tegye a rábizott kincset...

Ámde az az eszközi hálózat, amely megvéd és hathatossá tesz, az én véleményem szerint nem a püspökség más alapról átutánzott, felemássá tett és már az elvi alap hiánya miatt is szükségszerűen bizonytalan intézménye, hanem az egységes elvi alapon felépített nagy közösség, amely az egyház egyetemes gyűlésében, az országos zsinatban testesedik meg. Az egységes és egészséges irányítást én nem az öt vagy hét egymástól független, és szükségképpen kiválóságánál fogva is egyaránt a maga fejével gondolkodó püspöktől várom (quot capita tot sensus), hanem várom attól a szent egységtől, amely az egyház minden részéből való mindentelje szolgálainak — közöttük elsősorban az egyházkerületek legfőbb tisztviselőinek — buzgó megbeszélései, esetleg vitatkozásai nyomán, bizonyára a legkiválóbbaknak legnagyobb ráhatásával, de a leggyöngyöbének is hozzájárulásával Isten lelkétől vezérelt közvéleményként kialakul és amelynek szavát aztán nemcsak egyik vagy másik egyházkerületben hallják meg, hanem az egész magyarországi református egyházban parancsként követik.

Hozzászólás.

„Terv a Kollégiummal kapcsolatban“ című cikkhez

Nem ismerem a cikk szerzőjét, de el tudom képzelni az életkörülményeit. Bizonyára, mint falusi lelkipásztornak, van egy kis illetményföldje, amely még felébe kiadva is sok mindent beérem, s a ház körül egypár hízó, egy kis csapat baromfi, esetleg még egy fejőstehén, is és mindezek mellett nem is olyan rosszul áll a parókia konyhája, kamarája. Már most alkalmazva az a Kollégiumra, úgy gondolja a szerző, hogy jól járna ez, ha gazdálkodna. A terv életrevaló és megszívlelendő, de mindamellett van benne egy kis gazdasági naivitás. Értem ezt arra, hogy olyan igazgatót gondol a Kollégium élére, aki egyúttal intézője lenne a kollégiumi gazdaságnak. Szegény falusi lelkész vagyok, gazdaságban nőttem fel, gazdasági akadémiai oklevelem is van, de ilyen állást még V. fizetési osztállyal kezdődő fizetésért sem vállalnék. Az intézőség egész embert kíván, kora hajnaltól késő estig való talpon állással, akarom mondani járással, szaladgálással. Egyetlen lovat, fiaskocát, tehenet nem lehet tartani, ha ott nincs az etetéseknel a gazdaság vezetője. Az elvetendő búzát, tengerit, árpát, burgonyát fel lehet használni másra is, nemcsak elvetésre, az időt is el lehet tölteni mással is a napszámokknak, cseledeknek, nemcsak munkával. Emellett van még az irodai munka, a gazdaság szükségleteiről idején való gondoskodás stb. Még az éjszakából sem maradna a Kollégium életének igazgatására, mert az éjszaka rámenne az útra, t. i. a terv szerint az „igazgató-intéző“ nem a gazdaságban, hanem a Kollégiumban lakna.

Tervet azonban a következőképpen lehetne végrehajtani: Ne legyen a Kollégiumnak csak konyhai és gyümölcskertészete szerződötett kertésszel, mégpedig mindjárt a város mellett, ahol lehetne egy kis tehenészet, sertéshizlalda, baromfitenyésztés és méhé

szet. Itt megtanulhatnának a theologusok, tanítóképzősök ojtani, szemzeni, méhészkedni stb. Akik a tápintézetben ingyenes ellátást kapnak, azokat egész nyugodtan fel lehetne használni a tehenészetben és az állatok etetésénél, amikor az igazgató el van foglalva, felváltva ellenőrzésre. Ami pedig a szántóföldi gazdálkodást illeti, mert búza, tengeri árpa stb. veteményekre is szükség van, megoldható feles gazdálkodással. Itt már könnyű volna ellenőrizni az igazgatót, hogy a feles kiscsodák a trágyázást elvégezték-e, valamint ott lenni a részelésnél. A munkát igyekszik elvégezni a feles, mert az az ő érdeke is, legfeljebb bizonyos munkák elvégzését kell előírni neki, amikkel a termelést fokozni lehet, mint pl. őszi mély szántás, minden talajmunka után a fogasolás elvégzése, jó vetőmagvak alkalmazása stb. Felelőtől meg lehet kívánni aztán bizonyos számú baromfi beszállítást (t. i. a baromfi a közös termésben tesz némi kárt), termények, takarmányok befuvarozását. Itt falun egészen jól jövünk ki a felesekkel, és valljuk be, minden közintézmény az idők szavára hullgatna és a mai kor szociális követelményének tenne eleget, ha nagybérű helyett kisebbeknek adná részbe a földet, s azonfelül még jobban is jönne ki.

(Derzstomaj.)

Dr. Kökényessy András.

Hírek az egyházmegyékből

ALSÓSZABOLCS-HAJDÚVIDÉKI EGYHÁZMEGYE.

A hajdúböszörményi egyház áldott kegyelmi ajánlókknak lett részese. Már közöltük, hogy a Kossuth-téri egyházzrész egy diakonisszatestvért állított munkába a gyülekezet vallásoslelkű és nemesszívű nőtagjainak áldozatkészségéből az egyház megterhelése nélkül. Ma ismét arról kaptunk értesítést, hogy Kiss József lelképásztor a Boeska-téri egyházzrészben az egyház nőtagjainak hasonló buzgóságával és áldozatkészségével, szintén az egyház pénztárának megterhelése nélkül egy Cseke Eliz nevű másik diakonissza-testvért hívott egyházépítő szolgálatra, aki áldott munkáját a gyülekezetben már szintén megkezdte. A lelképásztorok és buzgó női szívek áldozatos fáradozását és a két diakonissza-testvér szolgálatát tegye lelképülésben gazdaggá az isteni kegyelem.

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE

Egyházmegyei népfőiskolai találkozó. A békésbánati egyházmegye három népfőiskolájáról — Hólmézövásárhelyről, Köröstarcsáról és Szeghalomról — kikerült ifjúság találkozóra gyűlt össze Köröstarcsán. A vidékiek is már előző délután megérkeztek és este táborüzet tartottak szépszámú közönség érdeklődése mellett. Vasárnap délelőltől istentiszteletre vettek részt, utána pedig a népfőiskolás nagygyűlésen megalakult a békésbánati református egyházmegye népfőiskolásainak Baráti Társasága. Szolgáltak: Nagy Miklós, akit a Baráti Társaság elnökének is megválasztott, Papp Gábor és dr. Kopasz Gábor.

„Zöld konferencia“ Gyulán. Egésznapos körzeti ifjúsági konferencia volt a gyulai városerdőben. Nagyszalontáról, Sarkadról, Békésről, Békéscsabáról, Dobozról, Gyulaváriából és Gyuláról mintegy 300 fiatal fiú és leány seréglött össze. A délutáni órákban meglátogatta a konferenciát Harsányi Pál esperes. A kedvező időjárás és a nagy gondnal összeállított egésznapos gazdag program minden jelenlévő számára felejthetlenné teszi ezt a napot.

BIHARI EGYHÁZMEGYE.

A bihari egyházmegye Vadai Béla esperes és Dr. Udvarhelyi Béla tanácsbíró, helyettes gondnok elnökletével Nagyváradon közgyűlést tartott.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Kollégiumi nap Kabán. A kabai református egyház kollégiumi napot rendezett. A templomban Dr. Papp Géza lelképásztor hirdette az Igét, a persely a Kollégium számára való adományok gyűjtésére volt kitéve. A lelképásztor és neje vezetése alatt álló Nőegylet és Leányegyletek a Kollégium javára négy estélyt rendeztek, melyeken szindaragium bok, szavalatok, zeneszámok stb. mellett Dr. Papp Géza lelképásztor a Kollégium történetéről, a régi kollégiumi életről, a Kollégiumról, mint édesanyjáról, majd Arany Jánosról tartott előadást. A kabai kollégiumi nap eredménye 212.15 P. Ezenkívül a kabai egyház, a Nőegylet, a Leányegylet és a Keresztény Ifjúsági Egyesület is külön-külön hét éven át meghatározott összeggel járulnak hozzá a Kollégiumi segélyezéséhez.

Körösi Csoma Sándor emlékezete Debrecenben. A debreceni Kossuth-utcai egyházzrész közönsége szép templomi ünnepély keretében áldozott Körösi Csoma Sándor emlékének, melyen Dr. Farkas Pál tartott emlékbeszédet. Bajá Mihály ünnepi költeményét mondotta el s Újfalussyné Mándy Margit Szabó Emil orgonakiséréttel klasszikus énekszámokat adott elő.

I R O D A L O M

Böszörményi Ede szentesi vallástani-lelkésznek most jelent meg „Az amerikai neo-realizmus erkölcs- és vallásfilozófiája“ című műve a szegedi egyetem filozófiai intézetének kiadásában.

H A L O T T A I N K

Pálóczy-Czinke István, volt rimaszombati lelképásztor, a cseh megszállás alatti Felvidék egyik püspöke 87 éves korában hosszas gyöngéledés után jobblétre szenderült. A próbáltatások idején sokat kellett szenvednie az Isten Országáért és ő hív volt mindhaláláig. Gyöngé testében erős lélek lakott, ezzel tudott kiállni egyháza és a magyarság ügyéért az elnyomókkal szemben. Mint mindnyájan tudjuk, Pálóczy-Czinke püspökötya költői lélek volt. Az elszakítás után bátran hozzájárult a felvidéki reformátusok részére az énekeskönyv átdolgozásához és kiadásához. Az átdolgozást javarészt önmaga végezte; emiatt sok erős kritikában is volt része. — Holttestét Budapestről Sárospatakra szállították s ott helyezték örök nyugalomra, áldott-emlékű hitvese mellé. A B. F. R. A.

K Ü L Ö N F É L É K

„MOST VAGY SOHA.“

A magyar kormány, hallgatva az ország kövé véleményének egyre erőteljesebb megnyilvánulásaira, igen dicséretreméltó intézkedéseket tett a ponyvairódalom letörésére. Elképesztő adatok kerültek napvilágra arról, hogy mekkora összegeket költöttek gyermekek, ifjak, katonák, sőt egyszerű falusi emberek is a 10—20—50 filléres ponyvaregényekre. Az eredmény nem maradt el: mérhetetlen lelki fertőzés és szellemi süllyedés mutatkozott ezeknek a tisztátalan iratoknak a nyomán... Ne beszéljünk tovább róla. Felejtjük el, mint egy rossz álmot. A dudvaírtáshoz erélyes kézzel hozzálát a miniszterelnök és derék munkatársa, a propagandaminiszter.

Minket pedig Jeremiás próféta erre int: „Gyomlálj, irts, pusztíts, rombolj, építs és plántálj!” (1: 10.) A gyomlálás után jöjjön azonnal a mi plántálásunk. Itt az alkalmas idő, az Istentől rendelt nagy lehetőség; ha ezt elszalasztjuk: magunkra vessünk. Nem egy helyen ládászámra hevernek, megfelelő kolportázs híján, még forgalomba nem hozott traktátusok. A „Koszorú” nagyon régóta alussza Jairus leányának álmát. Fel kellene ébreszteni. Vannak kitűnő tollú, modern és népies írónk, pompás ifjú gárda; csak meg kellene szervezni s munkába kellene állítani őket... Valamikor nekünk reformátusoknak egyik legerősebb, sőt ellenállhatatlan fegyverünk volt a nyomtatott írás. Most az Úr Isten ezt a fegyvert a nehéz időkben újra kezünkbe adja. Mit cselekszünk vele? Leejtjük gyomlatlanul vagy hadakozunk vele az Isten országáért? Ímé, az Úr hadakozni akar miérettünk.

Bárcsak eljutna kiáltó szavunk Anyaszentegyházunk magas őrtornyokban álló vigyázóihoz, hogy a magyar református traktátusirodalom érdekében most meglegyék azt, amire a Lélek hívja s kötelezi őket.

U. S.

Az egyházkerületi közgyűlés és az azzal kapcsolatos bizottsági és bírósági ülések napjaira nézve az egyházkerületi elnökség előzetes tájékozással közli, hogy Deo Volente előreláthatólag a közgyűlés napjai november 25—26-ra (szerda és csütörtök), a bíróságé és az esperes-gondnoki értekezleté nov. 24-re, a szókasos egyéb előkészítő bizottságok pedig november 12., 13., 14. és szükség esetén 23. napjaira fognak kitűzni.

S. Szabó József kitüntetése. A mindnyájunk által ismert, becsült és szeretett S. Szabó Józsefet, a debreceni református főgimnázium nyugalmabavonult igazgatótanárát szép kitüntetés érte. A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem hittudományi kara előterjesztésére a kultuszminiszter hozzájárult ahhoz, hogy honoris causa a theologiai tudományok doktorává avattassék. Úgy tudományos munkásságával, mint tanári szolgálataival méltán kiérdemelte ezt a ritka, megbecsülő kitüntetést. Szívből köszöntjük. Ad multos annos.

Élesden prédikált július hó 19-én Révész Imre püspök, ahol nagyatyjára, a nagy Révész Imrere még most is szeretettel emlékeznek, mert 1870—80. között a nyarat ott töltötte s néhány szép munkáját ott írta. A megelőző napon a püspök Nagyváradon folytatott bizalmas tárgyalásokat az ottani egyházközösség ügyeiben, a következő napon pedig valahol a Körösvölgyben egy egyházkerületi missziói otthon és egyházközösség létesítése körül tárgyaltak Vadai Béla esperessel és Dr. Ferenczy Károllyal együtt. — Egyes napilapoknak némely egyházi lapoktól is átvett híreivel ellentétben a püspök nem „pihent pár napot a bihari hegyekben” és nem egyházkerületi „nyaralót” akar vásárolni. A püspöknek ép úgy jussa van ugyan a pihenéshez, mint az egyházkerületnek a nyaralóhoz a maga kifáradt munkásai részére — de a valóságos tény az, hogy a püspök (ilyen hivatali utazásoktól eltekintve) az egész nyarat Debrecenben szándékszik tölteni, az egyházkerület fő gondja pedig, amelyért aldozatra is hajlandó, a misszió, nem pedig a nyaraltatás.

Az egyházak prédikációiról a háború két első évében tanulmány jelent meg az Ecclesia Militans-sorozatában, az egyházak ökumenikus tanácsának kiadásában. Ezt a tanulmányt ismerteti Makay Miklós a Magyar Protestánsok Lapjában. Többek között ezeket a megszívlelendő megállapításokat idézi a tanulmányból: Az Evangélium örökkévaló és változatlan minden nemzet és minden idő számára. De ezt nem minden időben és minden nemzetben ismerték fel. Most éppen olyan korszakból megyünk kifelé, amelyben az egyház nagylelkűen hozzászabta mondanivalóját a világ óhajaihoz és feltételeihez. Ebben a korszakban bizonyos polgári körök felfogása annyira befolyásolta a pré-

dikációt, hogy alig vették figyelembe azokat a változásokat, melyeket az ipar teremtett. Így az örökkévaló Evangélium sápadt, valószínűtlen jelleget öltött, mint aminek semmiféle kapcsolata nincs az idő, a jelenkor problémáival. Az 1914—18-as világháborúban a prédikációk telve vannak nacionalizmussal, vak elfogódottsággal, most — ezzel ellentétben — az egyházak önmagukhoz térnek vissza. Ez kimondhatatlanul öröndetes jelenség. Másik öröndetes jelenség az, hogy a jelen megpróbáltatásaiban jobban, mint valaha, él Krisztus Egyháza egységének tudata. A számbavett cikkek, írások erről hatalmasan bizonyítják fontosságára, arra, hogy nincs megoldás Isten nélkül, és hogy a végső szót Jézus Krisztus mondja ki.

„Az iskolai felségjogot a magyar állam a történelmi egyházakkal egyetértve gyakorolja” — mondotta a volt kultuszminiszter.

Egyesületi helyiségeket igénybe lehet venni iskolák céljaira. A „Budapesti Közlöny” közli a m. kir. minisztérium rendeletét, amelynek alapján az egyesületek által művelt vagy használt helyiségeket az egyesület felett főfelügyeletet gyakorló miniszter hozzájárulása esetén igénybe lehet venni olyan iskola elhelyezése céljából, amely iskolának helyiségét honvédelmi célokra vették igénybe.

Hollandia volt királynője nagypénteken mondott rádióbeszédében örömeinek adott kifejezést, hogy a megpróbáltatások ezen idejében népe a Bibliához fordult. A Bibliában olyan világ tárul fel, amelyben igazán lehet élni és amelyben az emberek megtalálhatják mindennapi harcaik, küzdelmeik szükséges fegyverét.

Boegner Marc francia református lelkész, a francia protestáns mozgalmak vezetője újból felhívást tett közze a keresztényesség úniójának szükségéről.

A hercegprímás elrendelte, hogy katolikus iskolák ezentúl olyan filmeket látogathatnak, amelyeket az Actio Catholica filmkritikája erkölcsileg kifogástalannak minősít. Az iskolák vezetőinek pedig meg kell akadályozniuk azt is, hogy a katolikus iskolák ifjúsága olyan filmeket megtekintsen, amelyekre a fent említett kritika az „erkölcsileg kifogásolt” bélyeget üti.

A romániai német evangélikus egyház június első napjaiban nagyszabású országos gyűlést tartott. Wilhelm Staedel püspök ünnepélyes beiktatása mellett a gyűlés főfeladata annak az *egyezménynek* a tárgyalása volt, mely a romániai német evangélikus egyház és a romániai német népcsoport közötti viszony szabályozásáról szól. Ennek az egyezménynek az értelmében az egyház mindenekelőtt a *népi feladatok* területét feltétel nélkül átengedi a népcsoportnak. Kimondja az egyezmény azt is, hogy az *iskola* és *nevelésügy* irányításának joga mindenestől átszáll az egyházzól a német népcsoportra.

Honvédelmi ismeretek az iskolában. A kultuszminiszter elrendelte, hogy a népiskolák felső tagozatában, a polgári és középiskolákban a jövő tanévtől kezdve be kell vezetni a „Honvédelmi ismeretek” című tantárgy tanítását. A kultuszminiszter a tanítás anyagára tantervet és útmutatást is készített.

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tisztántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

4179—1942. sz.

TÁRGY: Román képesítésű erdélyi óvónők átképző tanfolyama.

KÖRLEVÉL

az óvodafenntartó egyházközösségekhez.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 109,409—1942. V/4. ü. o. szám alatt kelt leiratában arról értesít, hogy a román uralom alatt képesítést szerzett óvónők átképzésére 46,024—1941. sz. rendelet szerinti (megjelent a Budapesti Közlöny 1941 nov. 30-i 272. számában) átképző tanfolyamot rendez a szabadkai m. kir. áll. kisdédóvónőképző intézetben.

Erről a fenntartókat tudomás végett azzal a felhívással értesitem, hogy a hatóságuk alá tartozó óvodák román uralom alatt képesítést nyert és állásban lévő óvónőinek a tanfolyamon való részvételét lehetővé tenni sziveskedjenek.

A tanfolyamon résztvenni kívánók az illetékes tisztifőorvostól nyert igazolvánnyal folyó évi július hó 25-ig a tanfolyam vezetőségénél (m. kir. kiseddövönöképzőintézet igazgatósága Szabadka, Damjanich-u. 53. sz.) jelentkezzenek.

A tanfolyamon résztvenni szándékozó jelentkezők részére a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az intézetben a tanfolyam tartamára ingyenes lakást és napi 2 P díjazás ellenében teljes ellátást engedélyezett.

Debrecen, 1942 július 20.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tisztántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

4203—1942. sz.

TÁRGY: *Katonai szolgálatot teljesítő kántortanító javadalmá és helyettesének díjazása.*

KÖRLEVÉL

a nagytiszletű iskolaszéki elnök urakhoz.

Adott esetben felmerült az a kérdés, hogy a katonai szolgálatot teljesítő kántortanító javadalmából a helyettes kántor javára elvonható-e az a többlet, amelyet mint kántori javadalmat kap s amely így egyházi forrásból eredő javadalomnak minősül.

Az Egyetemes Konvent utalva a m. kir. minisztériumnak a honvédelmi kötelezettségeket teljesítő közszolgálati alkalmazottak illetményeinek és egyéb jogviszonyainak szabályozásáról szóló 5700—1940. M. E. számú rendelete 28. §-a azon rendelkezésére — amely a Nem Állami Tanszemélyzet Országos Nyugdíjintézetének kötelekébe tartozó alkalmazottakra is kiterjesztett —, hogy akár rendes, akár rendkívüli fegyver-(szolgálati) gyakorlatra, továbbá hadiállományra kiegészítés folytán teljesítendő katonai szolgálatra, valamint ellenőrzési szemlére vagy tisztí bemutatásra behívott alkalmazottaknak a bevonulás tartamára a terhes és esetleges illetmények kivételével a rendszeres (állandó) teljes összegű illetményekre van igénye, megállapítja, hogy a katonai szolgálatot teljesítő kántortanító nyugdíjba beszámítható rendszeres tanítói fizetésén felül élvezett külön kántori díja, mint a fenti rendelet szerint esetleges illetmény, kántori teendőinek helyettesítésére levonható, azonban a bevonulás tartamára már jogszérien felvett illetményeket levonni nem lehet.

Debrecen, 1942 július 20.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

Pályázati hirdetmények

Minden pályázati hirdetményt egyházkerületünk hivatalos lapjában: a *Debreceni Protestáns Lapban* közzé kell tenni és a *Kiadóhivatal* címére (Debrecen, Kálvin-tér 17., Püspöki hivatal, Postafiók 65.) kell beküldeni.

Hirdetési díj millimétersoronként 10 fillér. Legkisebb hirdetési díj 2 P.

A **berettyóújfalui polgári leányiskola** pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett *igazgató-tanári és egy rendes tanár*: állásra. Pályázhatnak bármely szakos okleveles polgári, vagy középiskolai protestáns férfi- vagy nőtanárok. Igazgató természetbeni lakásban részesül. A tanári állásra olyan is pályázhat, aki szeptemberben végez. Pályázati határidő augusztus 15. A kérvényeket az igazgatótanácshoz kell beadni. A megválasztottakat állásukban a vallás- és közoktatásügyi minisztérium erősíti meg. Állás szept. 1-én foglalandó el. Javadalom és előlépés az állami tanárokéval azonos. Költözési költség állami rendszer szerint.

Hódmezővásárhelyi református leánygimnázium igazgatótanácsa pályázatot hirdet: a) történelem-latin, b) testnevelés, c) német-francia szakos *helyettes-tanári* állásokra. A javadalom az államival egyenlő.

Pályázhatnak megfelelő képesítésű, református vagy evangélikus vallású okleveles középiskolai nő- és férfitanárok. A kellően felszerelt pályázati kérvények (keresztyén származás igazolása is) az intézet igazgatótanácsához címezve, augusztus hó 15-ig küldendők be a Leánygimnázium Igazgatóságának címére. A hirdetett állásokat 1942 szept. 1-én kell elfoglalni.

Keregy református gimnáziuma szabályszerű illetményekkel pályázatot hirdet egy lemondás folytán megüresedett, miniszteri kinevezés alá eső földrajz-természettanai szakos rendes *tanári* állásra, mely azonban helyettes tanárral is betölthető. A református vagy evangélikus vallású pályázók a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézendő folyamodványukat folyó évi augusztus 15-ig nyújtásuk be a gimnázium igazgatóságánál. Okmányokkal igazolandó: életkor, családi állapot, keresztyén származás, állampolgárság, tanári képesítés, eddigi szolgálat, katonasághoz való viszony. Az állást szeptember 1-én kell elfoglalni.

Szolgálat miatt külön működő tanári házaspárok vagy **házasjelöltek**, ha szeretnének véglegesen egy állomáshelyre kerülni, erre esetleg már szeptember 1-én alkalmuk nyílik, ha a makói áll. s. református polg. fiúiskola igazgatóságát — ahol két állás üresedésben van — a pályázati feltételek tisztázása végett levélben megkeresik. Szolgálati éveket beszámítunk; a városban sokféle középiskola van.

Máramarosziget református gimnáziumának igazgatótanácsa az intézet fokozatos fejlesztésével kapcsolatban pályázatot hirdet egy *magyar-német, magyar-latin, vagy latin-történelem, rajz, testnevelés és egy református okl. vallás-tanári* állásra. A tanszékek rendes vagy helyettes tanárok-kal tölthetnek be. Pályázhatnak megfelelő szakcsoportú középiskolai tanári oklevéllel rendelkező református tanárok. A javadalmazás az állami tanárokéval azonos. Családos, nős tanárok lakbérük fejében tanári kertes házakra tarthatnak igényt. Nőtlen tanárok internátusi felügyeletért lakást és ellátást is kaphatnak. A pályázatot a gimnázium igazgatóságához küldendők. Pályázati határidő augusztus 20. Az állások betöltése augusztus 25-ig megtörténik.

A **nagykőrösi református egyház internátusának gimnáziumi tagozata internátusi nevelő- és korrepetitóri állásra pályázatot hirdet.** Pályázhatnak református (evangélikus) vallású tanárok, tanárjelöltek, tanítók, esetleg csak érettségivel rendelkező férfiak. Pályázathoz a megfelelő okmányok mellékelendők. Javadalom: lakás, fűtés, világítás, kiszolgálás, a növendékekkel egyező napi háromszori étkezés és megállapodás szerinti készpénz. A korrepetitortól vállalt személy az igazgatósággal történő megállapodás szerint külön készpénz díjazásban is részesül. Kötelessége az internátusi növendékeknek a kialakult rend szerint való felelősség melletti nevelése, ellenőrzése, irányítása, illetve tanulmányaiban való segítése és korrepetálása. Pályázatok az esetleges igények megjelölésével a nagykőrösi református internátusi bizottsághoz címezve, a gimnázium alulírt igazgatójához küldendők 1942 augusztus 1-ig. Az állás 1942 szeptember 1-én foglalandó el. Nagykőrös, 1942 júl. 14. *Bánóczy Endre*, gimn. igazgató.

Szeghalom református Péter András-gimnáziumánál pályázatot hirdetünk kémia-fizika (vagy kémia-matematika, vagy fizika-matematika) *tanári* állásra. Protestáns vallású pályázók kellően felszerelt kérvényeiket augusztus 10-ig adják be. Személyes megjelenés kívánatos.

Hajdúböszörmény református Baltazár Dezső-Polgári Leányiskola igazgatótanácsa pályázatot hirdet párhuzamos osztály felállítására folytán szükségessé vált és szervezés alatt álló *új tanári* állásra, melynek szakképzése magyar-német nyelv-történelem. Az állás helyettes-tanárral töltésével lép elő rendes tanárra. Pályázhatnak az állásra református vagy ágostai evangélikus hitvallású okleveles polgári iskolai és középiskolai nőtanárok. A javadalom az állami javadalommal azonos. Az iskola államsegélyes, a választás a vallás- és közoktatásügyi minisztérium által erősítették meg. A költözéskor költséget az intézet az egyházi törvények rendelkezése szerint megtéríti. Az állást szeptember elsején kell elfoglalni. A sajtókezelő írt és szabályszerűen felszerelt kérvényeket folyó évi augusztus 17-ig az iskola igazgatósága címére kell küldeni. *Dr. Szálkay Antal* igazgatótanács elnök. *H. Fekete Péter* igazgató.

Bakonszeg református egyházközsége a Debreceni Protestáns Lap 12. számában közzétett pályázati hirdetést augusztus 16-ig meghosszabbítja, ugyanezektől próbaéneklés, választás.

A **baktalórántházai** református iskolánál *kántortanító* katonai szolgálatból való visszatérteig ideiglenes helyettes állásra pályázat hirtet. Fizetés: törvényszerű. Kötelesség: III—VI., vagy a presbitérium által kijelölt vegyesosztályok tanítása. Nők is pályázhatnak. Okmányok aug. 15-ig beküldendők. Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Berekböszörményi református egyházközség népiskolájánál az átválasztás következtében üresedés alatt lévő V. sz. *tanítónői* állásra pályázatot hirtet, folyó évi augusztus 12-éig kérvén a kellően felszerelt pályázatok beküldését. Javadalom: természetben lakás és kert, 10%-os helyi, valamint fizetékiegészítő államsegély. Kötelesség: díjlevél szerint, mely „Leányénekkar” vezetését is megkívánja, így a kántori oklevéllel rendelkezők előnyben részesülnek. A választás a miniszteri jóváhagyás által válik jogerőssé, melynek elmaradása esetén a megválasztott kártérítést az egyház ellen nem támaszthat. Állást folyó évi szeptember 1-én kell elfoglalni. **Berekböszörmény (Bihar vm.), Református Lelkészi Hivatal.**

A **biharnagybajomi** református egyházközség pályázatot hirtet a VI. sz. *tanítónői* állásra. Fizetés, kötelességek törvényszerű. Lakás természetben. Amennyiben erre az állásra helybeli tanerő helyzetének át, akkor az így megüresedő VIII. sz. *tanítónői* állás kerül betöltésre. Ezen állásnál lakbér. Pályázati határidő augusztus 22-én déli 12 óra. Pályázati kérelmek Református Lelkipásztori Hivatal, Biharnagybajom küldendők.

Érkeserői (Bihar vm.) református egyházközsége pályázatot hirtet II. sz. *tanítói* állására. Javadalom: természetben lakás, készpénz és megfelelő államsegély. Kötelessége: reabizott osztályok vezetése, belmissziói munkában segédkezés. Pályázati határidő 1942. augusztus 24. Pályázatok Református Lelkipásztori Hivatal, Érkeserői küldendők.

A **fehérgyarmati** református egyházközség iskolaszéke pályázatot hirtet az újonnan szervezett VIII. sz. *férfi-tanítói* állásra. Fizetés törvényes lakbér, 20% helyi hozzájárulás és államsegély. Kötelessége: E. T., Népiskolai Szervezet és díjlevél szerint. Dalárda, Református Keresztény Ifjúsági Egyesület vezetése, kántor helyettesítése s mindennemű belmissziói munkában való segédkezés a presbitérium megszűlése és rendelkezése értelmében. Ennekar vezetésében való jártasság előnyt jelent. Pályázati határidő megjelenéstől számított 21 nap. Pályázatok a fehérgyarmati Református Lelkészi Hivatal címére küldendők.

Gyügyei református egyházközség üresedésben lévő *kántortanítói* állásra pályázatot hirtet. Fizetés, kötelesség törvényszerű. Határidő három hét. Okmányokkal, válaszbellyel felszerelt kérvény Református Lelkészi Hivatal, Gyügye (u. p. Cégénydányád) címre küldendők.

A **piskolti** református egyház pályázatot hirtet katonai szolgálatot teljesítő *kántortanítójának* helyettesítésére 1942. szeptember 1-től 1943. augusztus 31-ig. Fizetés: törvényszerű és lakás. Pályázhatnak férfiak és nők. Határidő: 1942. augusztus 20. Pályázatok „Református Lelkészi Hivatal, Piskolt (Bihar vm.)” címre küldendők.

Pülpös (Szatmár vm.) református egyházközség pályázatot hirtet hadbavonult *kántortanítójának* helyettesítésére leszerelésig. Nők is pályázhatnak. Fizetés törvényes. Pályázati határidő augusztus 15.

A **gyulai** református egyházközségben rendszeresített, lemondás folytán megüresedett egy *férfitanítói* állásra pályázatot hirtet. A tanítói állás állami fizetékiegészítéssel. A tanító kötelessége a kijelölt osztályok vezetése. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. A pályázati határidő a pályázat megjelenésétől számított 21 nap. A pályázatok Harsányi Pál esperes, felsőházi tag címére, Gyula, Esperesi Hivatalba küldendők.

Kishabonyi református egyházközség (Ugocsa vm.) *kántortanítói* állásra pályázatot hirtet. Javadalma: föld- és természetbeni járandóság 270 P-re értékelve, a többi államsegély. Kitűnő lakás. Az iskola egytanerős. Pályázati határidő 20 nap a megjelenéstől számítva.

Kishódos református egyházközség pályázatot hirtet egytanerős *kántortanítói* állásra. Javadalom: lakás természetben, föld, búza, fa — 33 értékegységben — és államsegély. Pályázati határidő: augusztus 21. Református Egyházközség, Kishódos, Szatmár vm.

A **magyarkécsi** református egyházközség pályázatot hirtet a szervezés alatt álló II. sz. *tanítónői* állásraakövetkező feltételek mellett: I. Javadalom: a) 140 P évi fizetése az egyház pénztárából, a többi államsegély; b) törvényes lakáspénz. II. Kötelesség a reabizott osztályok vezetése,

az egyházi és állami törvények és rendelkezések szerint. Megválasztandó tanítónő állásban a szervezés befejeztével erősítették meg, ami csak formális kikötés. Megválasztandó javadalmazása szeptember 1-től kezdődik. Pályázati határidő a megjelenéstől számítva három hét. Pályázat: Református Lelkészi Hivatal, Magyarok, Bihar megye (vasútállomás: Margitta) küldendő.

A **tiszafüredi** református egyházközség pályázatot hirtet a lemondás folytán megüresedett VI. számú *tanítói* állásra. Az állásra kántori képesítéssel rendelkező férfi- és nőtanítók pályázhatnak, mivel ez állással járó kötelesség: a presbitérium által kijelölt osztályok tanításán kívül a női énekkar vezetése, továbbá kántori szolgálat végzése parókialis körben, szórványban és tanyákon. Az iskola nyolctanerős, kilencedik tanítói állást presbitérium már megszervezte, annak megerősítése folyamatban van. Javadalom: törvényszerű, melynek a helyi javadalmat illető része is pontosan kiszolgáltatik az illetményhivatal útján. Lakás: természetben. Kedvezményes vasúti jegy váltására szolgáló arcképes igazolványok díjából az állami tisztviselők részére nyújtott anyagi segítséget az egyházközség ezidőszereint megadja. Gazdasági továbbképző iskolában való tanításért külön díjazás. Gyermekek pályázók részére a népiskolán túl tanítási lehetőség nyílik a helybeli polgári fiú- és leányiskolában. Pályázati határidő e hirdetés megjelenésétől számított 21. nap. Az állás 1942. szeptember 1-én foglalandó el. Személyes bemutatkozás előnyös, ennek költségeit azonban az egyházközség nem téríti meg.

Túristvándi református egyházközsége e lap megjelenésétől számított 21 napi határidővel pályázatot hirtet egy *kántortanítói* és egy II. sz. *tanítói* állásra. Előbbi javadalma: 49 értékegység, lakás, melléképületek, kert, 16 kat. hold föld, 20 mázsa búza, 5¼ öl fa és államsegély. II. sz. *tanítói* állás javadalma: új lakás, 10% helyi hozzájárulás és 90% államsegély. Kötelesség: törvényszerű. Kérvények válaszbellyel Iskolaszék címére küldendők.

FELVÉTEL

a debreceni református Kollégium internátusaiba.

A debreceni református Kollégium *középiskolai internátusában* az 1942—43. tanévre a következő díjak érvényesek: I. díjfokozatban 40 P, II. díjfokozatban 80 P, III. díjfokozatban 100 P és a IV. díjfokozatban 120 P egész évre. Ebben a reggeli ára is bentfoglaltatik. A tanulók minden napos tanulmányi ellenőrzésének (lecke kikérdezése, segítség a tanulásban) díja egész évre az I. díjfokozatban — P, a II. díjfokozatban 10 P, a III. díjfokozatban 20 P és a IV. díjfokozatban 30 P.

Az *egyetemi internátus* díjai szintén reggelivel együtt: I. díjfokozatban 40 P, II. díjfokozatban 80 P, III. díjfokozatban 120 P és a IV. díjfokozatban 160 P egész évre.

A *táptintézet* díjai egyetemi hallgatóknak és középiskolásoknak egyformán a következők: I. díjfokozatban 120 P, II. díjfokozatban 240 P, III. díjfokozatban 360 P és a IV. díjfokozatban 480 P egész évre. Ezért ebéd- és vacsorakosztot kapnak a tagok.

A bentékezés egyaránt kötelező minden középiskolai és egyetemi hallgató bentlakóra a bentlakás egész ideje alatt. Egyetemi hallgatók mindkét félévben négyhavi táptintézeti díjat kötelesek fizetni. Ezért az I. félévben szept. 7-től december 22-ig, a II. félévben február 1-től május 31-ig kapnak ellátást, leszámítva a 10 napos húsvéti szünetet. Aki januárban is bentékezik, egyhavi további díjat fizet. Júniusban félhavi díjért 15-ig kapnak ellátást a tagok. Azután 1-70 P napidíj ellenében. Június 20-a után csak indokolt tanulmányi ügy miatt itt maradó tagok kapnak ellátást (nap 1-70 P-ért) külön, személyenként nyert igazgatói engedéllyel. A bentlakási díj egész évre fizetendő.

A táptintézet díjai egész évre szólnak, azonban a tagok a törvényesen megállapított szünetek alatt nem igényelhetnek kosztot. (Középiskolások a karácsonyi, húsvéti szünet alatt, valamint a bizonyítványosztástól, a nyári szünet utáni beiratkozás utolsó napjáig. Egyetemi hallgatók június 20-tól szeptember 7-ig, a karácsonyi és húsvéti egyetemi szünet alatt.) A felvett tagokra az egészévi, illetve egyetemi hallgatóknál az egész félévi díjak kötelezők, mégha nem is veszik igénybe teljes idő alatt a lakást vagy ellátást. Ez alól indokolt esetben (igazolt súlyos betegség stb.) a felmentést kérni kell a kollégiumi intézőtanácstól.

A bentlakási és tápintézeti díjakat negyedévi vagy havi előleges részletekben kell fizetni, úgy azonban, hogy az I. félévi díjak december 5-e előtt, havi fizetés esetén is be legyenek fizetve, a II. félévben ugyanígy május 5-ig. — A díjak legegyszerűbben a 11.322. számú „*Debreceni ev. református főiskola, Debrecen*” jelzésű csekkre fizethetők, illetve az üres csekklapok így töltendők ki. A csekk hát-lapján fel kell tüntetni, hogy kinek a javára történik a befizetés.

A felvételt és a kedvezményekért a folyamodványokat a középiskolai tanulók iskolájuk igazgatóságához adják be, az egyetemi hallgatók pedig a Kollégium egyetemi internátusának igazgatóságához küldjék be legkésőbb augusztus 15-ig. Mellékelni kell egyetemi hallgatóknak: 1. a lecke-könyv, illetve elsőéveseknél az érettségi bizonyítvány hiteles másolatát; 2. érvényes és teljes képet nyújtó szegénységi, illetve vagyontalansági bizonyítványt, mely nem lehet egy évnél idősebb; 3. a folyamodó atyjának (gyámjának) két tanúval előttemezett kötelezvényét a díjak pontos fizetésére; 4. újonnan folyamodók (ha felsőévesek is) hatósági orvosi bizonyítványt arról, hogy nem szenvednek fertőző betegségben és 5. születési anyakönyvi kivonatot. Az elsőévesek tüntessék fel, hogy az egyetem melyik fakultására iratkoznak be.

Nem tanárképzős bölcsészethallgatók, joghallgatók és orvostanhallgatók az 1942—43. tanévre az internátusba előreláthatólag csak igen korlátozott számban vehetők fel. Kintlakó egyetemi hallgatók folyamodhatnak csak tápintézeti ellátásért is.

Kollégiumi díjakkal hátralekös tanulók nem vehetők fel. A díjakat a Kollégium évközben szükség esetén felemelheti, vagy leszállíthatja.

Debrecen, 1942 július 15.

Dr. Péter Zoltán,

internátusi-tápintézeti igazgató.

KIVONAT A MENETRENDBŐL.

A MÁV-vonatok indulási ideje Debrecen állomásról:
2:02 Máramarosziget, 3:25 Püspökladány, 4:26 Érmihályfalva, 5:05 Nagyléta-Vértés, 5:07 Ungvár, 5:08 Füzesabony, 5:27 Nagyvárád, 5:32 Budapest-nyugati, 5:37 Körösmező, 5:48 Tiszalök, 6:20 Ungvár, 7:55 Szerencs, 8:20 Budapest-keleti, 8:22 Nagyvárád, 9:10 Nagyléta-Vértés, 10:52 Budapest-keleti, 11:50 Körösmező, 11:52 Füzesabony, 11:53 Ungvár, 12:02 Tiszalök, 13:40 Püspökladány, 13:56 Nagyléta-Vértés, 14:30 Máramarosziget, 14:35 Budapest-nyugati, 14:40 Nyíregyháza, 14:45 Balmazújváros, 14:52 Tiszalök, 14:57 Nagyvárád, 16:44 Füzesabony, 18:17 Máramarosziget, 18:26 Budapest-nyugati, 18:32 Nagyvárád, 18:40 Ungvár, 18:47 Tiszalök, 19:18 Tiszafüred, 19:24 Nagyléta-Vértés, 19:40 Püspökladány, 19:49 Ungvár, 19:51 Szatmár, 22:15 Budapest-nyugati, 22:21 Nyíregyháza.

A MÁV-vonatok érkezési ideje Debrecen állomásra:
0:34 Füzesabony, 1:52 Budapest-nyugati, 2:45 Ungvár, 5:00 Budapest-nyugati, 5:02 Máramarosziget, 7:20 Nagyvárád, 7:27 Érmihályfalva, 7:29 Nyíregyháza, 7:36 Püspökladány, 7:41 Tiszalök, 7:50 Tiszafüred, 8:08 Derecske, 8:18 Nyíregyháza, 9:04 Ungvár, 10:40 Máramarosziget, 11:23 Nagyléta-Vértés, 11:30 Tiszalök, 11:40 Budapest-nyugati, 13:30 Füzesabony, 13:55 Nagyvárád, 14:14 Ungvár, 14:20 Püspökladány, 14:25 Máramarosziget, 15:11 Szerencs, 17:35 Balmazújváros, 17:37 Nagyvárád, 17:42 Tiszalök, 17:51 Szatmár, 17:59 Ungvár, 18:05 Budapest-nyugati, 18:10 Nagyléta-Vértés, 18:16 Körösmező, 19:14 Püspökladány, 20:27 Füzesabony, 21:30 Tiszalök, 21:37 Nagyléta-Vértés, 21:45 Körösmező, 21:50 Ungvár, 22:01 Nagyvárád, 22:19 Budapest-keleti, 22:55 Püspökladány.

TARTALOM:

Böszörményi J-nő: Ének az aratásról
Dr. Szentpéteri Kun Béla: Az egyházkerület felosztása
Dr. Kökédyessy András: Hozzászólás
Hírek az egyházmegyékből — Irodalom — Halottaink — Különfélék — Hivatalos értesítések — Pályázati hírdetmények — Vasuti menetrend

Főzéshez, fürdéshez, szobafűtéshez

A Gáz

a legjobb, legolcsóbb, legtisztább;
a legkényelmesebb;
a leggyorsabban kezelhető;
melege pontosan szabályozható;
számlaértéke egy hónappal később
ben fizetendő.

Főzők, tűzhelyek, autogeyserek, fürdő- és fűtőkályhák olcsón kaphatók.

Díjtalan felvilágosítások, készülékek bemutatása, költségvetés.

BATTHYÁNY-UTCA 17. SZ.
Telefon: 28-53. sz.

DEBRECEN SZ. KIR. VÁROS
VILÁGÍTÁSI VÁLLALATA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedés
DEBRECEN
TELEFON: 20-06 és 15-49

Alapította:
Sesztina János
1819-ben.

IPARI-, MEZŐGAZDASÁGI-, HÁZTARTÁSI-,
GÁZOLTALMI- és LÉGVÉDELMI CIKKEK.

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben

Ferenc József-út 16.

Betéteket előnyösen gyümölcsöztet és azonnal kifizet. Kölcsönöket állandóan folyósít. — Mint a Futura főbizományosa, foglalkozik a termény-üzlet minden ágával. TELEFONOK: Bank: 19-70. és 22-32. Terménysztyály: 28-66. szám.

Papi palástot és süveget

a közismert, közkedvelt hivatalos O. R. L. E. palástokat jutányos áron készíti

Szénási Sándor
Hődemzővásárhely, Tavasz-u. 20. sz.

JÓ MINŐSÉGI PONTOS MUNKA! KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK!
Református Iparos.

A "TAKARÉKOSSÁG" KERESKEDELMI RT.

kötelékébe tartozó cégek ma is változatlan feltételek mellett s zavartalanul állanak rendelkezésére mindazon mt. vásárlóknak, kik mindenkor pontos fizetményeik igazolására érvényes vásárlási utalvánnyal rendelkeznek!

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA ORGONA- ÉS HARMÓNÍUMGYÁR RT. PÉCS, József-u. 30.

1867—1942.
75. év

Orgonák, harmóniások javítása, átépítése, új homlokzatok, villamos fűtőberendezések. — Méltányos feltételek, művészi kivitel.

A Kollégium felsegítésére történt megajánlások és belizetések.

Belizetések 1942 május 10-től július 9-ig.

	Pengő		Pengő
Nagy Benjámín ref. tanító, Váncsod	10—	Fehérgyarmat : Ref. Nőegylet	10— (20—)
Madarász József ref. lelkész, Nádudvar	50— (150—)	Fehérgyarmat : B. Szabó Tibor lelkész	10— (20—)
Kardoss Lajos p. ü. tan., Nyíregyháza	5— (30—)	Ik : Orbán Elek lelkész	20—
Varga Ferenc lelkész, Porcsalma	25—	Ik : Református egyház	30—
Papp Gyula ig.-tan., B.-nagybajom	25— (50—)	Tiszafüredi tanítók	6— (72—)
Peleskey Lajos igazgatótanító, Döge	10—	Tornyai János lelkész, Tekeháza	30— (60—)
Tiszafüred : tanítók (Dankó Sándor 15, Szabó László 5, Kolozs Károly 10, Bagdy István 10 P)	40—	Református Tantestület, H.-szóvát	18·82 (135·24)
Mester Béla ref. tanító, Debrecen	10—	Tiszabökény : Református egyház (püspöki látogatáskor perselypénz)	15— (35—)
Horkay István lelkész, Szernye	20— (40—)	Salánk : Református egyház	25—
Kotormány István s.-lelk., Kisújszállás	11·50	Dr. Janka Dezső bírói alelnök, D.	20— (150—)
Volentik Sándor, Debrecen	3·74 (25·28)	Nyíracsa : Református egyház	20—
Horváth Sándor tanító, Nagykereki	20—	Dr. Lénárt Mihály, Kalocsa	10—
Dr. Csáky Lajos főgondnok, Hódmező- vásárhely 62·66 + 77·94 P	140·60 (400·20)	Losonczy Endre lelkész, H.-vásárhely	40— (380—)
Borsos József ny. műsz. tan., Debrecen	1,000—	Varga Béla tanár, Debrecen	5— (90—)
Futó András püspöki titkár, Debrecen	40— (360—)	Juhász Bálint	20— (70—)
Ref. gimnáziumi tanárok, Debrecen	151·92 (531·72)	Közégségi Tanítótörsület, B.-újváros	22— (263—)
Ref. polgári iskolai tanárok, Debrecen	57·31 (198·06)	Szentési református egyház	250— (750—)
Demjén Ferenc lelk., H.-szoboszló	60— (120—)	Ifj. Dr. Varga Zsigmond szénior, D.	50—
Dr. Farkas Sándor szerkesztő, Budapest	50—	Mezőhegyes : Református egyház hús- vétí és pünkösdi perselypénz	10·87
Veress Bálint ny. lelk., esperes, D.	10— (130—)	Ifj. Szabó Dániel s.-lelk., Szeged 1942-re	20— (40—)
Forgolányi egyház	4·10 (69·10)	Vígvári Mihály jegyző, Biharpüspöki (volt diák)	5—
Nagytarjai egyház	24—	Tuzsér : Ifjúsági Egyesület 1941-re	30—
Ary Lajos számv. főtan., Debrecen	20— (90—)	Kovács Kálmán min. tanácsos, D.	15— (120—)
Özv. Szilágyi Béláné, Budapest	20— (60—)	H.-bőszörmény : Ref. Tantestület	166·43 (345·64)
Dr. Barcsa Zoltán, Bp., Szigeti-u. 26.	15— (30—)	Szalkmáry István, Kunmadaras	4—
Czirják Géza lelkész, Türkeve	10— (150—)	Csala Imre, Kisvársány	15—
Pethő Ferenc ig.-tan., Tiszalök	12— (108—)	Dr. Kövendi Dénes, Kunszentmiklósó	30— (40—)
Dr. Szatmári Imre főjegyző, Mezőtúr	20— (100—)	Benyhe Imre, Debrecen	10— (30—)
Kovács József, Szombáthely	6— (39—)	Nagy László, Kisújszállás	2— (12—)
Újvárossy Kálmán tan., Debrecen	6— (45·30)	Dr. Ungváry Antal táblai tanácselnök, Nagyvárad	30—
Református egyház : Feketeadó (per- selypénz a püspöki látogatáskor)	21·55	Török Vince lelkész, Karcag	100— (200—)
Eödrögh László, Apagy	2—	Karcag : Református Tantestület	222·12 (649·94)
Dr. Vértessy István orvos, Harta	30— (255—)	Újfehértó : Egyház	100— (170—)
Dr. Godács Imre, Hódmezővásárhely	50— (100—)	Dr. Kun Béla egyet. tanár, D.	100— (900—)
Kóli Jeremiás tan., Hajdúhadház	10— (95—)	Szabó Gábor püspöki irodatiszt	50— (100—)
Dr. Fráter László alispán, B.-újfalú	10— (80—)	Visk : Egyház	30— (230—)
Birtha József lelkész, Apagy	10— (85·40)	Huszt : Egyház	36·50 (436·50)
Apagyi tanítók	8— (72—)	Fancsika : Egyház	14—
Kósa Béla lelkész, Tivadar	2— (19—)	Papp József lelkész, Máramarossziget	100— (200—)
Dr. Hódy Béla ügyvéd, Debrecen	100— (200—)	Hosszúmczó : püspöki körút alkalmából (énekkar 40 P, ref. leányszövetkezet 30 P, ifjúsági egyesület 30 P)	100—
Soós Dezső ig.-tanító, Tiszapalkonya	2— (24—)	H.-vásárhely : Leánygimn. tanári kara	18—
Dr. Joó István v. tan., Debrecen	40— (340—)	Soltész Elemér tábori püspök	300— (600—)
Csik József lelkész, Verbóc	25—	Szabó Gerzson 1942 II. félév	15— (60—)
Református egyház, Ór	15— (30—)	Debreceni Jótékony Nőegylet	30—
Ór : Vass János lelkész 15 P, Petőné Oláh Ilona 10 P, v. Sepsy Károly 10 P, Nyíri László 10 P =	45— (90—)	Éradonyi egyházmegye	10—
Bíró Lajos ref. tanító, Nagyecsed	10— (75—)	Bay József lelkész, Gyoma, 1942-re	35·14 (70·14)
Jenei Mihály ig.-tan., Debrecen	20— (100—)	Bary Gyula esperes	116— (348—)
Dr. Erdős Károly egyet. tan., Debrecen	61— (472—)	Dr. Kállay Kálmán koll. igazgató D.	300—
Nváry Lajos igazgató, Tetétlen	6— (27—)	Dr. Balogh Jenő konventi elnök	100— (300—)
Dr. Kádár István főügyész, Debrecen	20— (160—)	Királyháza : egyház püspöki látogatáskor	26·20
Dr. Herpay Gábor főlevéltáros, D.	15— (30—)	Dr. Kőlcsey S. polgm. tiszteletdíjából	285·60 (785·60)
Papp Gábor lelkész, Köröstarcsa	4— (54—)	Dr. Révész Imre püspök, Debrecen	93— (579—)
Vozary Elemér ig.-tan., Nagyvisnyó	1— (8—)	1942 május 10-ig befolyt	93,947·55
Román László s.-lelkész, Darvas	10— (20—)		
Fehérgyarmat : Ref. Ifjúsági Egyesület	5—		

Összesen 99,468·95

Más alapítványokra :

	Pengő
Veress István-alapra: Horváth József tan., Nagykereki 5.—, Horváth Sándor ig., Kántorjánosi 4.—, Szabó Gusztáv ig., Mátészalka 15.— P.	24—
Református gimn. tanulók, Debrecen 67·61+167·20 P	234·81
Jakucs István saját alapjára	50—
Dr. Lázár Andor ny. miniszter saját alapjára	800— (1000)
Harsányi Pál esperes saját alapjára	100— (700)
1892-ben érettségizők 50 éves találkozója Géresi-alapra	202—
Nagybákai Sesztina Jenő nagykereskedő, Debrecen. saját alapja	200— (1300)
Dr. Jóna István, Kolozsvár 1922-ben érettségizők alapjára	100—
	1,710·81
1942 május 10-ig befolyt	10,662·49
Összesen	12,373·30

Végösszeg az akcióra és alapítványokra 111,842·25

Új megajánlások :

Kiskolcs : Egyház megajánl 7·éven át évi 20 P-t, 140 P.
 Gacsályi Zsigmond lelkész megajánl 7 éven át évi 20 P-t, 140 P.
 Sebő Károly kántortanító megajánl 7 éven át évi 10 P-t, 70 P.
 Debrecen : Nagy Kálmán tanító felajánl (10 P-s részletekben) 40 P-t.
 Apátkeresztúr : Egyház megajánl évi 10 P-t. Kádár Miklós lelkész megajánl évi 40 P-t.
 Szatmárnémeti : Egyház megajánl évi 50 P-t 5 évig = 250 P.
 Éradony : Egyház megajánl 5 éven át évi 10 P-t = 50 P. Laczak Dezső lelkész 5 éven át évi 20 P-t = 100 P.
 Pusztadaróczi református egyház presbitériuma felajánl 7 évig évi 5 P-t, összesen 35 P-t.
 Dr. Ungváry Antal kir. ítélőtáblai tanácselnök a Szalay alsódobasi alapítványból élvezett kb. 600 K-nyi ösztöndíj részbeni visszafizetésére 300 P-t felajánl.
 A megajánlásokat és befizetéseket hálásan köszöni a Kollégium igazgatósága.
 Debrecen, 1942 június 14.

Az egyházaktól és az egyházzal kapcsolatos egyénektől 1942 július 1-ig felajánlott és befolyt összegek.

Egyházmegye	Egyházak száma	Egyházak				Az egyházakkal kapcsolatos egyéni		Semmit sem jelentett
		megajánlások	nem ajánlott meg	befizetései	nem fizetett be	megajánlások	befizetések	
Alsószabolcs-hajdúvidéki	24	19,569—	1	1,392·72	6	16,840·20	4,333·13	1
Beregi	64	15,375—	2	1,748·14	13	13,570—	4,454·04	1
Békésbányai	32	28,680—	10	2,556·88	14	12,829—	2,687·26	10
Bihari	42	4,787·84	25	1,656·64	26	3,965·16	386·20	21
Debreceni	26	11,415—	—	1,912—	5	8,355—	2,629·01	—
Érmelléki	39	1,810—	29	225—	32	1,935—	749·80	27
Felsőszabolcsi	46	13,985—	—	1,900·10	6	12,078—	1,605·21	—
Hevesnagykunsági	30	24,275—	2	2,982·20	7	14,843·60	4,235·60	1
Középszabolcsi	47	14,403—	5	3,748·10	10	17,701·20	7,639·30	5
Máramaros-Ugoecsi	33	4,794—	15	938·10	19	8,788—	1,220—	8
Nagybányai	42	915—	35	109—	37	882—	151—	34
Nagykárolyi	35	6,415—	14	1,798—	19	5,744—	1,147·10	13
Nagyszalontai	16	3,950—	3	515—	8	3,549—	656·80	1
Szatmári	64	7,531—	16	971·36	28	7,228—	1,676·14	13
Összesen	540	157,904·81	157	22,453·24	230	128,308·16	33,570·59	135

Felajánlás eddig kb. 350,000— P.
 Befolyt eddig 99,468·95 P.
 Külön alapítványokkal 111,842·25 P.

A 6. és 7. rovatban az egyházakkal kapcsolatban lévők : lelkészek, tanítók, presbiterek részéről történt megajánlások vannak kimutatva. A 8. rovatban azon egyházak száma, ahonnan sem az egyháztól, sem az egyházzal kapcsolatban lévők nem történt megajánlás, sem befizetés.
 A felajánlások további összegei a volt tanítványok, idegen egyházkerületi tagok, világi egyesületek és egyének részéről történtek.
 A befizetések további összegei előzetes megajánlás nélküli egyszersmindenkori adományokból, hangversenyek jövedelméből stb. állottak elő.

Jakucs István.